

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף צב

(המשך מעמוד קודם)

אמר רמי בר חמא: ראובן שמכר שדה לשמעון בלי 'אחריות' (= דהיינו שכאשר יבוא 'בעל חוב' של ראובן שראובן לוה ממנו כסף ושיעבד לו את הקרקע עבור החוב אם לא יפרע לו, והשטר שלו קודם למכירה, הוא יגבה את החוב שלו מהקרקע שקנה שמעון כי היא משועבדת לחוב. ועל כך לא תהיה 'אחריות' לראובן לפצות את שמעון על השדה שנלקחה ממנו). ולאחר מכן מכר שמעון את אותה השדה בחזרה לראובן אבל עם אחריות. ואז הגיע בעל חוב של ראובן וגבה מראובן את השדה – שמעון צריך לפצות את ראובן מכיון שהוא מכר לו את השדה באחריות.

אמר ליה רבא: אמנם שמעון קיבל על עצמו אחריות אבל לא היתה כוונתו לקבל אחריות של ראובן עצמו, אלא רק אחריות מעלמא, דהיינו בעל חוב שאינו קשור לראובן. כגון שליח מכר שדה לראובן, וראובן מכרה לשמעון שלא באחריות, וחזר שמעון ומכרה לראובן באחריות, ובא בעל חוב של לוי וגבה את השדה מראובן - ששמעון צריך לפצות אותו.

ומודה רבא במקרה שראובן ירש שדה מיעקב ומכרה שמעון שלא באחריות, וחזר שמעון ומכרה לראובן באחריות, ובא בעל חוב של יעקב וגבה את השדה מראובן - ששמעון צריך לפצות אותו. והחיידוש בדבר שבעל חוב של יעקב נחשב כבעל חוב מעלמא שאינו קשור לראובן, ואנו לא אומרים שמכיון שראובן ירש מלוי הוא עומד במקומו והבעל חוב נחשב כבעל חוב שלו.

*

ראובן שמכר שדה לשמעון 'באחריות': כלומר שאם יבוא בעל חוב של ראובן ויגבה אותה משמעון - ישלם לו ראובן את מחיר השדה (ולא היו לראובן נכסים נוספים

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

שישתעבדו לאחריות זו). לשמעון לא היה כסף לשלם עבור השדה והוא הפך את התשלום - להלוואה מראובן.

לאחר מכן ראובן מת, ובא בעל חוב של ראובן (שהיה ראובן חייב לו כסף ושיעבד לו את נכסיו) לגבות את השדה משמעון. שמעון נלחץ ושילם לבעל חוב את הסכום שהיה אמור לשלם על השדה לראובן, והבעל חוב עזב אותו. ועכשיו שמעון טוען ליתומים שהוא פטור מלשלם להם את החוב שהתחייב בעבור קניית השדה משום ששילם אותו כבר לבעל חוב של אביהם.

אמר רמי בר חמא הדין הוא שהיתומים אומרים לשמעון מדוע שילמת את הכסף לבעל חוב? הרי הכלל הוא שמטלטלים של יתומים לא משתעבדים לבעל חוב (טעם הדבר: דוקא נכסים שהיו משועבדים בחיי האב ממשיכים להשתעבד גם לאחר מותו, מה שאין כן מטלטלין שלא היו משועבדים אין היתומים קשורים לבעלי חוב של אביהם) והרי הכסף שהיית חייב על השדה הוא מטלטלין, אם כן הפסדת את כספך וצריך אתה לשלם לנו שוב על השדה.

עשית לנו טובה בכך שפרעת את הכסף בכדי שלא תקח מאיתנו קרקע אחרת, מכיון שלא השאיר לנו האבא קרקע נוספת ממילא אנו לא היינו חייבים לפרוע לך את הקרקע שהיית מפסיד).

אמר על זה רבא יש עיצה לשמעון להציל את כספו. יאמר ליתומים אין לי כסף לשלם ותקחו את השדה עבור החוב של התשלום שלה. ואז יחזור ויגבה אותה מהם, מכיון שהרי האבא שיעבד לו את נכסיו באחריותה. פיתרון זה על פי דברי רב נחמן שיתומים שגבו קרקע מבעל חוב שחייב לאביהם, מגיע בעל חוב שאביהם חייב לו וגובה אותה מהם, (דהיינו גם שדה שנגבתה על ידי היתומים מבעל חוב של אביהם נחשבת כשדה שהשאיר האב וממילא הבעל חוב האחר גובה אותה בחובו).

*

אמר רבה ראובן שמכר כל שדותיו לשמעון: לראובן היו כמה שדות ביניהן שדה בינונית אחת, והלך ראובן ומכר את כל שדותיו בשטר אחד לשמעון, והלך שמעון ומכר את השדה הבינונית ללוי. ובא בעל חוב של ראובן לגבות את חובו – הוא יכול לבחור האם לגבות שדה משמעון (אם יש לו עידיית) או את הבינונית מלוי (אם יש לשמעון זיבורית).

טעם הדבר משום שבעל חוב דינו לגבות שדה בינונית. אמנם הוא יכול לומר לשמעון: אתה עומד במקום ראובן ואיני מעונין לטורח ללכת ללוי לקבל את הבינונית אלא אני אגבה ממך את השדה שנשארה לך ואפילו עידית. מאידך, אם לשמעון יש רק זיבורית הוא יכול לגבות מלוי את הבינונית, מכיון שגם שמעון וגם לוי אינם בעלי חוב ישירים שלו אלא הם לקוחות שקנו את השדות מהבעל חוב (ראובן). (אמנם אם היה לוי קונה את הבינונית מראובן עצמו, לא היה יכול הבעל חוב לקחת אותה ממנו, כי לוי טוען לו: השארתי לך אצל ראובן זיבורית, והדין הוא ש'אין נפרעים מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין' זו תקנה דרבנן מפני תקון העולם, אבל כאן שלוי גם הוא חלק מהלקוחות אין הבדל בינו לשמעון).

ולא אמרן: וכל זה דוקא כאשר לוי קנה בינונית, אבל אם הוא קנה עידית או זיבורית הבעל חוב לא יכול לגבות אותה ממנו, מפני שהוא טוען לו השארתי לך את הבינונית בכדי שתגבה ממנה. וכן אפילו אם לוי קנה בינונית אבל נשארה לשמעון עוד בינונית הבעל חוב לא יכול לגבותה מלוי כנ"ל.

*

אמר אביי ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות: ובא הבעל חוב של ראובן ורוצה לגבות את חובו מהשדה שנמכרה לשמעון, יכול ראובן לבוא בטענות נגדו כגון: תישבע שלא פרעתך, או: יש לך חוב אצלי שהלוייתי לך והוא כנגד החוב שלוייתי ממך וממילא אינך יכול לגבות את הקרקע. החידוש בדבר שהבעל חוב לא יכול לומר לו 'לאו בעל דברים דידי את' כלומר אתה לא צד בענין אלא רק שמעון שהשדה אצלו. משום שראובן אומר לו: כל מה שאתה תוציא משמעון יחזור לבסוף אלי כי מכרתי לו את השדה באחריות.

ואיכא דאמרי: אפילו אם מכר ראובן את השדה לשמעון שלא באחריות הוא יכול לבוא בטענות לבעל חוב, משום שהוא אומר לו אמנם אני לא אצטרך לשלם לשמעון פיצויים אבל אני לא רוצה שתהיה לשמעון תרעומת עלי.

*

ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות: ויצאו על השדה עוררין שהיא לא של ראובן, ושמעון עדיין לא שילם את הכסף – אם שמעון לא עשה בה חזקה (קרקע נקנית בחזקה) הוא יכול לחזור בו, אבל אם הוא כבר עשה בה חזקה הוא קנה אותה ואינו יכול

לחזור בו, כי המוכר טוען לו: הסכמת לקנות 'שק קטן מלא קשרים' (= חייאת דקיטרי) כלומר אתה הסכמת להניח את כספך על הספק בקנותך את השדה הזו.

אמנם אם היה מוכר לו אותה באחריות - אפילו שעשה קנין יכול לחזור בו, משום שהוא טוען למוכר: אינני מעונין לשלם לך את הכסף ולבסוף אתה תצטרך להחזיר לי אותו, אני מעדיף להשאיר אותו אצלי.

דייש אמיצרי: כאשר הקונה מתקן את גבולות השדה ומגביהם – פעולה זו נחשבת לחזקה.

איכא דאמרי: אפילו אם מכר לו באחריות ועשה קנין הוא לא יכול לחזור בו. מכיון שהמוכר טוען לו: עד שאין לך שטר 'טירפא' מבית דין שהשדה יצאה ממך בדין ומגיע לך לטרוף ממני את כספך, אני לא אשלם לך, משום שהרבה פעמים העוררין מפסידים בבית דין.